

RELACION

PËR MIRATIMIN E PLANIT TË VEPRIMIT PËR ZBATIMIN E REZOLUTËS 1325 TË KËSHILLIT TË SIGURIMIT TË ORGANIZATËS SË KOMBEVE TË BASHKUARA “PËR GRUAN, PAQEN DHE SIGURINË”, 2023– 2027, NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

I. QËLLIMI I PROJEKTAKTIT DHE OBJEKTIVAT QË SYNOHEN TË ARRIHEN

Projektakti për miratimin e Planit të Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 të Këshillit të Sigurimit të Organizatës së Kombeve të Bashkuara “Për gruan, paqen dhe sigurinë”, 2023–2027, në Republikën e Shqipërisë, propozohet nga Ministri i Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS), si një dokument politik i qeverisë shqiptare, që në mënyrë ndërsektoriale i kushton vëmendje të veçantë arritjes së barazisë dhe drejtësisë gjinore si dhe zvogëlimit të dhunës me bazë gjinore e dhunës në familje, duke e konsideruar adresimin e duhur të tyre si kushte drejt një zhvillimi të qëndrueshëm.

Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325, 2023-2027 lidhet në mënyrë të drejtëpërdrejtë me vizionin e qeverisë shqiptare që i konsideron gratë si pjesë dhe kontribuese të zhvillimit të qëndrueshëm dhe është një detyrim që rrjedh nga Ligji Nr. 9970, datë 24.07.2008 “Për barazinë gjinore në shoqëri”. Ajo reflekton gjithashtu lidhjen e drejtëpërdrejtë me plotësimin Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZhQ) nr. 5 (Arritja e barazisë gjinore dhe fuqizimi i të gjitha grave dhe vajzave) dhe 16 (shoqëri paqësore, të drejta dhe gjithëpërfshirëse) të OKB-së. Po ashtu, masat dhe veprimet e parashikuara në këtë strategji ndërthuren apo lidhen dhe me masat dhe veprimet e parashikuara në Planin e Veprimit të NATO-s 2021-2027 për agjendën GPS, Planin e Veprimit për Gratë, Paqen dhe Sigurinë (GPS), 2019-2024, si dhe Gender Action Plan III - 2021-2027, Planin e Nivelit të Zbatimit CLIP Albania. Po ashtu, Plani i Veprimit pasqyron pjesëmarrjen dhe ndërveprimin aktiv me shoqërinë civile për hartimin dhe realizimin e tij.

“Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325” ka një kohëzgjatje pesë vjeçare, brenda së cilës synohet të arrihet jo vetëm sukses por dhe qëndrueshmëri në veprimet e planifikuara e të realizuara. Kjo kohëzgjatje, përveç monitorim të përvitshëm të zbatimit të masave të parashikuara në planin e veprimit, kërkon domosdoshmërisht dhe një vlerësim dhe përditësimin masave në përfundim të secilit vit deri në përfundim të vitit 2027 të zbatimit të tij. Si rrjedhojë objektivat specifikë të përmbushur mund të zëvendësohen me të tjerë, të cilët garantojnë qëndrueshmëri dhe sjellin në vëmendje plotësimin edhe të detyrimeve të tjera në përputhje me zbatimin e detyrimeve tjera ndërkombëtare, në vijim të atyre kombëtare.

Në tërësinë e tij “Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325” përbëhet nga pesë fusha politike në të cilat zenë vend objektiva specifikë të lidhur ngushtësisht me nevojën për përmirësimin e dokumenteve të politikave në përputhje me agjendën grujaja, paqja, siguria dhe po ashtu me uljen e pengesave për pjesëmarrje kuptimplotë të grave në fushën e paqes dhe sigurisë brenda e jashtë vendit, si dhe menaxhimin e krizave, duke sjellë në vëmendje edhe çështje të tjera aktuale që kanë nevojë për më shumë vëmendje (ngacmimi seksual, mjedisi, digjitalizimi, fatkeqësitë natyrore /emergjencat civile).

Vizioni i “Planit të Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325”: Një shoqëri shqiptare ku gratë e vajzat kanë një rol të përforcuar dhe janë pjesëmarrëse aktive në ruajtjen e paqes, parandalimin dhe zgjidhjen e konflikteve, si dhe një shoqëri me kontribut të qëndrueshëm në nivel ndërkombëtar në garantimin e të drejtave të grave të përfshira në situatat e konfliktit.

Në mbështetje të këtij vizioni, janë formuluar fushat politike me objektivat dhe masat përkatëse.

“Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325” përbëhet nga pesë fusha politike:

- I. Pjesëmarrja, që synon rritjen e pjesëmarrjes së grave në poste drejtuese dhe pjesëmarrje duke forcuar lidhësin e grave e vajzave në të gjitha fushat që lidhen me paqen e sigurinë;
- II. Ndërgjegjësim dhe ekspertizë e thelluar për agjendën GPS, përfshirë sigurimin e personelit të kualifikuar për rastet e viktimave të dhunës, përfshirë dhunën seksuale dhe ngacmimin seksual në të gjitha fazat dhe në fushat e zgjidhjes së konflikteve, ndihmës humanitare dhe procedurave të azilit, etj., trajnimin për zgjidhjen e konflikteve dhe dhënien e ndihmës humanitare, si dhe informimin e publikut në lidhje me agjendën GPS, dhe mbështetje për aktivitetet e organizatave joqeveritare aktive në fushën e agjendës GPS. Kjo do të thotë edhe integrim gjinor në çdo politikë që parandalon konfliktet, përfshirë politikat mjedisore dhe fushën digjitale;
- III. Parandalimi, që synon parandalimin e situatave të konfliktit në vend e më gjerë duke monitoruar e raportuar shkeljet e të drejtave të njeriut të lidhura me konfliktin kundër grave dhe vajzave dhe promovimin e politikave të tolerancës zero ndaj dhunës, përfshirë asaj seksuale, për të ndihmuar në përfundimin e mosndëshkimit dhe sjelljen e autorëve të krimeve të tilla para drejtësisë;
- IV. Mbrojtja, duke promovuar mbrojtjen e të drejtave të grave dhe vajzave, si dhe rritjen e aksesit të tyre në drejtësi në nivele vendore, kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare.
- V. Lehtësimi dhe Rimëkëmbëja në situata konflikti dhe pas konflikti, përfshirë ato natyrore, që plotësojnë nevojat e grave dhe vajzave duke fuqizuar më tej bashkëpunimin rajonal dhe ndërkombëtar.

Në tërësinë e “Planit të Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325” theksohet rëndësia e një shoqërie të angazhuar për të përfshirë, mbështetur e fuqizuar gratë dhe vajzat në arritjen apo ruajtjen e paqes dhe sigurisë së qëndrueshme në vend e më gjerë. Gjithashtu, rritja e përfaqësimit dhe e angazhimit të grave e vajzave në sektorin e sigurisë, duke reduktuar stereotipat gjinorë lidhur me përfshirjen e grave në proceset dhe pozitat vendimmarrëse në fushën e sigurisë dhe përforcimi i kontributit të vendit në një politikë ndërkombëtare garantuese të të drejtave të grave e vajzave të përfshira në situata konflikti dhe post-konflikt.

II. VLERËSIMI I PROJEKTAKTIT NË RAPORT ME PROGRAMIN POLITIK TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, ME PROGRAMIN ANALITIK TË AKTEVE DHE DOKUMENTE TË TJERA POLITIKE

Përgatitja e “Planit të Veprimit 2023-2027” nuk është planifikuar në Programin e Përgjithshëm Analitik të Projektakteve të Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale për vitin 2023,

apo në Planin Kombëtar të Integritimit Evropian (PKIE) 2023-2026. Ky Plan Veprimi është në përputhje me Marrëveshjen e Stabilizimit Asocimit ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Komuniteteve Evropiane e Shteteve të tyre anëtare (MSA), neni 99 "Bashkëpunimi Social". Ai është në përputhje me Politikën Rajonale dhe Ndërkombëtare të përqafuara nga Republika e Shqipërisë, përfshirë prioritetet dhe angazhimet e vendit si anëtare jo e përhershme në Këshillin e Sigurimit të OKB-së për 2022-2023, ku renditet si parësore qasja me bazë gjinore, duke vënë në vëmendje se *“një nga mënyrat më efektive për të arritur paqen dhe sigurinë e qëndrueshme është përmes përqendrimit të vazhdueshëm në zbatimin e përforcuar të agjendës së Grave, Paqes dhe Sigurisë, duke siguruar procese paqeje më gjithëpërfshirëse, barazi gjinore, fuqizimin e grave dhe mbrojtjen e të drejtave të grave.”*

III. ARGUMENTIMI I PROJEKTAKTIT LIDHUR ME PËRPARËSITË, PROBLEMATIKAT, EFEKTET E PRITSHME

Rezoluta 1325 vë theksin tek rëndësia e rolit dhe pjesëmarrjes së barabartë të grave në procesin e parandalimit dhe zgjidhjes së konflikteve dhe ndërtimin e paqes së qëndrueshme, dhe vë në plan të parë një agjendë për gratë, paqen e sigurinë në botë. Plani i Veprimit synon të jetë një akt me ndikim të lartë thyen ndarjen tradicionale mes qeverisë dhe shoqërisë civile, politikave rajonale dhe ndërkombëtare dhe atyre vendase, dhe mes çështjeve të forta të shoqërisë civile dhe zhvillimit dhe të drejtave të njeriut. Vijimësia e politikës në kuadër të agjendës GPS është pasqyrim i qëllimit për të përfshirë dhe pasur kontributin e grave dhe vajzave në jetën politike dhe publike në vend dhe shfrytëzuar kapacitetet e të gjithë shoqërisë për një zhvillim të qëndrueshëm të vendit në përputhje me angazhimet në nivel ndërkombëtar dhe rajonal, përfshirë ato të OKB-së, NATO-s, BE-së, OSBE-së, dhe partnerëve ndërkombëtarë strategjikë të vendit. Plani është në harmoni dhe respektim të Objektive të Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZhQ) nr. 5 (Arritja e barazisë gjinore dhe fuqizimi i të gjitha grave dhe vajzave) dhe 16 (shoqëri paqësore, të drejta dhe gjithëpërfshirëse) të OKB-së. Plani i Veprimit i posaçëm është në përputhje me programin kryesor të OKB-së të Grave për 'Gratë, Paqja dhe Siguria dhe Veprimi Humanitar' i përqëndruar në ndërtimin e sinergjive mbi vazhdimësinë e zhvillimit humanitar duke përforcuar veprimin, udhëheqjen dhe pjesëmarrjen e grave për të rindërtuar jetën e tyre në situata krize, konflikti apo katastrofe. Synimi i akteve për agjendën GPS është përmirësimi i institucionalizimit dhe kapacitetit për të siguruar që përpjekjet e GPS të jenë të qëndrueshme dhe afatgjatë. Qasja gjinore në adresimin e aspekteve humanitare, të situatave të konflikteve e pas-konflikteve, krizave në tërësi, apo edhe katastrofave natyrore është një qasje progresive që pasqyron se cilido ka vend dhe duhet të kontribuojë për një shoqëri që synon zhvillim të qëndrueshëm në çdo drejtim.

Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 u hartua duke u bazuar dhe në gjetjet dhe rekomandimet nga Raportet Monitorimi, përkatësisht në nëntor 2019 dhe nëntor 2020. Të dhënat tregojnë se ka pasur një angazhim më të mirë të grave dhe vajzave në fushat e mbrojtjes dhe policore dhe plotësimi i masave të Planit të veprimit për periudhën 2018-2020 reflektojnë vëmendjen e shtuar ndaj kësaj agjende, edhe pse vijon të mbetet njësoj e nevojshme marrja e masave për shtimin e numrit të grave dhe vajzave në këtë fushë.

Nga vlerësimi i kryer në Raportet e monitorimit të zbatimit të Planit të Veprimit 2018–2020 **rezulton se në tërësinë e saj Plani i Veprimit, ka realizim në një shkallë të lartë, në masën 82%.** Të dhënat tregojnë se ka pasur një angazhim më të mirë të grave dhe vajzave në fushat e mbrojtjes dhe policore dhe plotësimi i masave të Planit të veprimit për periudhën 2018-2020 reflektojnë vëmendjen e shtuar ndaj kësaj agjende, edhe pse vijon të mbetet njësoj e nevojshme marrja e masave për shtimin e numrit të grave dhe vajzave në këtë fushë.

Megjithë progresin e arritur ende ka sfida përpara për vijimin e politikës për agjendën GPS si me rëndësi parësore për grupet shoqërore dhe angazhimin e tyre në fushën e sigurisë dhe përforcimin e kontributit të vendit në një politikë ndërkombëtare garantuese të të drejtave të grave e vajzave të përfshira në situata konflikti dhe post-konflikt. Përparësitë kryesore që janë përkthyer në fusha politike, objektiva specifike e veprime konkrete në “Planin e Veprimit 1325” janë:

- Përmirësimi i dokumenteve të politikave në përputhje me agjendën gruaja, paqja, siguria;
- Marrja e masave për një njohje, monitorim dhe raportim më të mirë të Rezolutës 1325;
- Ulja e pengesave për pjesëmarrje kuptimplotë të grave në fushën e paqes dhe sigurisë brenda e jashtë vendit, si dhe menaxhimin e krizave;
- Krijimi i një kuadri rregullator dhe kapacitete që mundësojnë parandalimin dhe zgjidhjen e konflikteve, mbrojtje dhe rehabilitim më të mirë të grave në fushën e paqes dhe sigurisë.

Masat që vendi synon të realizojë përmes këtij Plani Veprimi përfshijnë:

- Rishikimi i politikave për të përfshirë dimensionin gjinor në sektorët e sigurisë;
- Nxitja e këmbimit të eksperiencës në nivele të ndryshme rajonale, kombëtare, dhe ndërkombëtare;
- Adresimi me aktivitete të përbashkëta për rritjen e ndërgjegjësimit të rolit të grave në ruajtjen e paqes dhe adresimin e situatave postkonflikt: debate publike, fushata, tryeza të rrumbullakëta dhe forma të tjera të informimit publik;
- Rritja e përfshirjes dhe e rolit të grave në politikat e sigurisë dhe pjesëmarrjen e eksperteve gra në aktivitetet politike në sigurinë paqeruajtëse, bashkëpunimin rajonal në misionet paqeruajtëse, menaxhimin e krizave, etj., si dhe forcimin e kapaciteteve në këtë drejtim;
- Bashkëpunimi me shoqërinë civile për zbatimin e Rezolutës 1325;
- Nxitja e interesit të përgjithshëm për Rezolutën 1325.

IV.VLERËSIMI I LIGJSHMËRISË, KUSHTETUTSHMËRISË DHE HARMONIZIMI ME LEGJISLACIONIN NË FUQI VENDAS E NDËRKOMBËTAR

Projektakti propozohet në mbështetje të nenit 18, paragrafi i dytë të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe Ligjit Nr.9970, datë 24.07.2008 “Për barazinë gjinore në shoqëri” i cili parashikon ndalimin e pabarazisë për shkak të përkatësisë gjinore në çdo fushë, sigurimin e integritetit gjinor në të gjitha fushat, sidomos në ato politike, shoqërore, ekonomike dhe kulturore, si në nivel qendror ashtu edhe vendor, mbledhja e detyrueshme e statistikave gjinore si dhe edukimin e barazisë gjinore.

V.VLERËSIMI I SHKALLËS SË PËRAFRIMIT ME ACQUIS COMMUNAUTAIRE (PËR PROJEKTAKTET NORMATIVE)

Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 nuk përfron akte konkrete të legjislacionit të Bashkimit Evropian, por bazohet në praktikën më të mira dhe politikat e Bashkimit Evropian për fushën e Barazisë Gjinore dhe sigurisë dhe konkretisht me Strategjinë Globale për Politikën e Jashtme dhe të Sigurisë të Bashkimit Evropian, Planin e Veprimit për Gratë, Paqen dhe Sigurinë (GPS), 2019-2024,¹ si dhe Gender Action Plan III - 2021-2027, Planin e Nivelit të Zbatimit CLIP Albania.

---

¹

VI.PËRMBLEDHJE SHPJEGUESE E PËRMBAJTJES SË PROJEKTAKTIT

Në tërësinë e saj “Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325” përbëhet nga **5 fusha politike, 18 objektiva specifike** (respektivisht: 2 objektiva specifike nën Fushën Politike I; 6 objektiva specifike nën Fushën Politike II; 3 objektiva specifike nën Fushën Politike III, 4 objektiva specifike nën Fushën Politike IV dhe 3 objektiva specifike nën Fushën Politike V), **57 masa** (respektivisht: 8 masa nën Fushën Politike I ; 17 masa nën Fushën Politike II, 11 masa nën Fushën Politike III, 11 masa nën Fushën Politike IV dhe 10 masa nën Fushën Politike V) që reflektojnë nevojën për ndryshim apo shtimin e dimensioneve të reja drejt të cilave duhet të fokusohet vëmendja për adresimin e duhur të çështjeve të sigurisë dhe paqes dhe drejtësisë gjinore.

Në të njëjtën kohë, fushat politike, objektivat specifike dhe masat e parashikuara, janë shoqëruar me buxhetet përkatëse. Gjithashtu, jepet edhe një sqarim më i hollësishëm për përmbajtjen e masave, afatet kokore, institucionet përgjegjëse dhe mbështetëse, si dhe produktet e pritshme, pra për logjikën e ndërhyrjes në tërësi (Shtojca 1).

Fusha politike 1: Pjesëmarrja

- **Objektivi 1.1:** Rritja e pjesëmarrjes së grave në pozicione drejtuese dhe pjesëmarrje në vendimmarrje duke forcuar leadershipin dhe rolin e grave në të gjitha fushat që lidhen me paqen e sigurinë.
- **Objektivi 1.2:** Rritja e përfaqësimit të grave në shërbimin diplomatik, mekanizma rajonale e ndërkombëtarë, dhe procese që lidhen me sigurinë dhe ruajtjen e paqes.

Fusha politike 2: Ndërgjegjësim dhe ekspertizë e thelluar për agjendën Gruaja Paqja Siguria

- **Objektivi 2.1:** Forcimi i kapaciteteve të administratës për agjendën GPS
- **Objektivi 2.2:** Integrimi i agjendës GPS në veprimtari në sektorët e sigurisë
- **Objektivi 2.3:** Forcimi i kapaciteteve në zgjidhjen e integruar gjinore të konflikteve, dhënien e ndihmës humanitare dhe luftën kundër ekstremizmit të dhunshëm
- **Objektivi 2.4:** Forcimi i kapaciteteve të punonjësve në sektorë të sigurisë në vend për barazinë gjinore, mosdiskriminimin dhe dhunën seksuale dhe ngacmimin seksual
- **Objektivi 2.5:** Forcimi i kapaciteteve të shoqërisë civile për agjendën GPS
- **Objektivi 2.6:** Rritje e ndërgjegjësimit të publikut për agjendën GPS

Fusha politike 3: Parandalimi

- **Objektivi 3.1:** Përmirësimi i kuadrit politik e rregullator në sektorët e sigurisë në vend, me qëllim integrimin gjinor në fushën e paqes dhe sigurisë
- **Objektivi 3.2:** Ndjeshmëri më e lartë gjinore në politikat urbanistike, mjedisore e digjitale
- **Objektivi 3.3:** Ndërmarrja e veprimtarive parandaluese të konflikteve në vend

Fusha politike 4: Mbrojtja

- **Objektivi 4.1:** Përforcimi i masave mbrojtëse në sektorët e mbrojtjes dhe sigurisë për gratë dhe vajzat viktime të dhunës dhe dhunës kibernetike me bazë gjinore
- **Objektivi 4.2:** Promovimi i mbrojtjes së grave dhe vajzave viktime të dhunës me bazë gjinore në situatat e konflikteve të armatosura dhe postkonflikte në vende të tjera
- **Objektivi 4.3:** Fuqizimi i mekanizmave të sigurisë në nivel vendor për mbrojtjen e grave dhe vajzave viktime të dhunës me bazë gjinore
- **Objektivi 4.4:** Mbrojtja nga fakteqësitet natyrore

Fusha politike 5: Lehtësimi dhe Rimëkëmbëja

- **Objektivi 5.1:** Lehtësimi dhe Rimëkëmbëja në situata konflikti dhe pas konflikti, përfshirë ato natyrore, që plotësojnë nevojat e grave dhe vajzave
- **Objektivi 5.2:** Fuqizimi psikologjik, social-ekonomik i grave e vajzave të prekura nga konflikti apo situata fatkeqësish
- **Objektivi 5.3:** Përmirësimi i bashkëpunimit për zbatimin dhe monitorimin e Rezolutës 1325

VII. INSTITUCIONET DHE ORGANET QË NGARKOHEN PËR ZBATIMIN E AKTIT

Plani i Veprimit është një angazhim i qeverisë shqiptare qendrore të larta politikëbërëse në vend, që veprojnë në fushën e sigurisë dhe të ruajtjes së paqes, çështjeve gjinore, si dhe që adresojnë angazhimet ndërkombëtare të vendit. Plani i Veprimit është një politikë gjithëpërfshirëse e të gjithë qeverisë, e të përfshijë të gjithë ministrinë që identifikojnë çështje të lidhura me rendin dhe sigurinë në këndvështrim gjinor, në kuadër të ushtrimit të veprimtarisë së tyre. Një nga parimet thelmore për hartimin e planit të ri të veprimit është gjithëpërfshirja. Plani i Veprimit të zbatimit të Rezolutës 1325, bazuar në Urdhër nr. 330, datë 26.5.2022 i Ministrisë të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, koordinohet nga kjo ministri dhe ka përfaqësues nga:

- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS),
- Ministria e Drejtësisë (MD),
- Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme (MEPJ),
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE),
- Ministria e Brendshme (MB),
- Ministria e Arsimit dhe Sportit (MAS),
- Ministria e Mbrojtjes (MM),
- Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit,
- INSTAT.

Ky Urdhër parashikon se në mbledhjet e Grupit Ndërinstitucional të Punës, në varësi të çështjeve që do të diskutohen, ftohen të marrin pjesë edhe përfaqësues të institucioneve të tjera, pjesëmarrëse ose jo në këtë grup pune, përfshirë edhe përfaqësues të institucioneve të pavaruara si Avokati i Popullit dhe Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, si dhe grupet e interesit. Përfshirja e ministrive bazohet në fushën e tyre të përgjegjësisë referuar vendimeve të Këshillit të Ministrave për këtë çështje. Plani i Veprimit është një angazhim i qeverisë shqiptare, kryesisht i atyre institucioneve që veprojnë në fushën e sigurisë dhe të ruajtjes së paqes, çështjeve gjinore, si dhe që adresojnë angazhimet ndërkombëtare të vendit. Institucionet kryesore të mbrojtjes dhe garantimit të të drejtave të njeriut në vend kanë qenë pjesë e takimeve përgjatë hartimit të Planit të dytë të Veprimit. Hartimi i Planit u mbështet në udhëzimet nga Agjencia Shtetërore për Programimin dhe e Strategjive dhe Bashkërendimin e Ndihmës. Pjesëmarrja e institucioneve të pavaruara si Avokati i Popullit dhe Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi ishte po me aq rëndësi në procesin e hartimit të aktit nga grupet e institucioneve të angazhuara në çështjet e të drejtave të njeriut.

Procesi i monitorimit të zbatimit të këtij Plani veprimi është një proces ndërsektorial, i cili ushqen orientimin e politikave në Sistemin e Planifikimit të Integruar (SPI) në vend. Raporti në kuadër të këtij Plani Veprimi do të dërgohet pranë Grupit të Integruar të Menaxhimit të Politikave, përkatësisht nëngrupit tematik për Sektorin e Punësimit dhe atë Social, i ngritur me urdhër të Kryeministrit, nr. 129, datë 21.9.2015, “Për marrjen e masave institucionale dhe

operacionale për zbatimin e qasjes sektoriale dhe krijimin e grupeve të menaxhimit të integruar të politikave”. Raporti paraqitet për miratim pranë Këshillit Kombëtar të Barazisë Gjinore. MSHMS-ja ka rol koordinues dhe bashkërendues mbi ecurinë e zbatimit të Planit të Veprimit. Në nivel operacional, përgjegjës për monitorimin e zbatimit të Planit të Veprimit janë nëpunësit e barazisë gjinore në ministritë e linjës dhe institucionet e ngarkuara me zbatimin e këtij Plani Veprimit, të cilët mbledhin të dhëna dhe identifikojnë boshllëqet e informacionit që nevojitet. MSHMS-ja do të koordinojë procesin e mbledhjes së të dhënave nga të gjithë nëpunësit gjinorë në institucionet e përfshira.

Monitorimi i këtij Plani Veprimi do të realizohet nga një Grup Zbatimi dhe Koordinimi (GZK), i cili do të monitorojë dhe do të raportojë lidhur me Planin e Veprimit çdo vit kalendarik. GZK-ja përbëhet nga përfaqësues teknikë të ministrive të linjës, institucioneve përgjegjëse për zbatimin e këtij Plani Veprimi. Në takimet e saj, GZKja mund të ftojë të jenë pjesëmarrëse edhe përfaqësues të Organizatave të Shoqërisë Civile të angazhuara me agjendën gruaja, paqja, siguria.

Plani i Veprimit parashikon monitorimet vjetore përmes raportimeve vjetore të GZK-së. gjetjet e raporteve vjetore bëhen me dije Këshillit Kombëtar të Barazisë Gjinore (KKBGj-së) përgatitjen e raporteve vjetore dhe botimin e raportit përfundimtar të monitorimit, i cili përfshihet në programin e transparencës së MSHMS-së.

Cikli i vlerësimit të këtij Plani Veprimi përfshin vlerësimin e progresit në përfundim të planit dhe rishikimin dhe përditësimin masave në përfundim të vitit 2027 të zbatimit të tij. Raporti i vlerësimit botohet në programin e transparencës së MSHMS-së. Ky raport do të shërbejë si bazë për rishikimin e masave të veprimit dhe kostimit të Planit të Veprimit për periudhën e mbetur të realizimit të Planit të veprimit deri në vitin 2027.

VIII. MINISTRITË, INSTITUCIONET DHE SUBJEKTET E TJERA QË KANË KONTRIBUAR NË HARTIMIN E PROJEKTAKTIT

Projektakti është hartuar nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale. Draft Plani i Veprimit është hartuar dhe koordinuar nga MSHMS me kontributin e Grupit Ndërinstitucional të Punës ngritur me Urdhërin e Ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale nr. 330, datë 26.5.2022, “Për për hartimin e Strategjisë Kombëtare të Barazisë Gjinore dhe Planit të Veprimit 2021-2030”, mbështetur nga UN Women Shqipëri, përmes një grupi ekspertesh që lehtësuan punën e GNP në përgatitjen e këtij dokumenti strategjik, që nga momenti i hartimit deri tek kostimi dhe përgatitja e pasaportës së treguesve. Kontribute kanë dhënë gjatë procesit të konsultimit dhe aktorë të tjerë në nivel qendror dhe nivel të vetëqeverisjes vendore, nëpunëset/nëpunësit e barazisë gjinore në ministritë dhe nëpunëset /nëpunësit vendorë të barazisë gjinore / koordinatorët/ koordinatorët kundër dhunës në familje në bashkitë e vendit, organizatat kombëtare të shoqërisë civile dhe ato ndërkombëtare që punojnë me për agjendën Gruaja Paqja Siguria dhe të drejtat e njeriut dhe barazinë gjinore në vend.

Janë zhvilluar takimet online:

- Takim parapërgatitor me Nëpunëset/Nëpunësit Barazisë Gjinore në nivel qendror e vendor mbi rekomandimet nga vlerësimi i strategjisë së mëparshme dhe diskutimi mbi qëllimet kryesore strategjike të Planit, në qershor 2022
- Takim parapërgatitor me OJF-të, institucionet e pavarura dhe akademinë mbi, datë 17.07.2022
- Takim konsultues me GNP dhe shoqërinë civile mbi përzgjedhjen e qëllimeve strategjike dhe objektivave specifike të Planit të Veprimit, datë 21.03.2023

Komentet dhe sugjerimet e marra si gjatë këtyre takimeve, ashtu edhe më pas me shkrim nga institucione qendrore dhe vendore, organizata të shoqërisë civile si dhe nga organizata ndërkombëtare, janë pranuar dhe reflektuar në draft dokument krejtësisht, me përjashtim të sugjerimit për ngritjen e nj shoqate për gratë ushtarake.

MSHMS-ja ka reflektuar të gjitha mendimet e ardhura nga ministritë e linjës duke përgatitur relacionin perfundimtar të projektvendimit për miratim ne Keshillin e Ministrave.

IX. RAPORTI I VLERËSIMIT TË TË ARDHURAVE DHE SHPENZIMEVE BUXHETORE

Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 të KSKB-së do të zbatohet në periudhën 2023-2027. Për të mbështetur zbatimin e tij është parashikuar kostoja për secilin: masë, objektiv specifik, synim strategjik dhe fushë politike. Totali i fondeve që nevojiten për të financuar këtë plan për pesë vite është 127,254,605.36 lekë, nga të cilat: 47,684,605 lekë janë paga dhe sigurime për stafet e institucioneve qendrore dhe pjesa tjetër, 79,570,000 lekë, janë trajnime/takime apo asistencë teknike. Hendeku i financimit është 16% ose 20,325,000.00 lekë, duke qenë se ende nuk janë marrë angazhime konkrete nga donatorët për zhvillimin e disa prej aktiviteteve që kanë lidhje me konferenca apo vizita studimore.

Kostimi i planit të veprimit u realizua mbështetur në koston e secilës masë të pasqyruar në planin e veprimit dhe kohështirjen e tij, si dhe treguesit për monitorimin e planit të veprimit. Metodologjia e përdorur për kostimin është një metodologji e kombinuar, për shkak të larmisë së sektorëve dhe institucioneve, si dhe të masave. Ky kostim përfshin një periudhë 5-vjecare, 2023-2027. Metodologjia kryesore e përdorur është kostimi i bazuar në aktivitete, por ndërkohë janë marrë parasysh për shumë veprimtari shpenzimet mesatare sipas PBA 2023-2027 për aktivitete që janë përfshirë në buxhet dhe për aktivitete të ngjashme, është mbajtur parasysh niveli i pagave në sektorët e përfshirë në planin e veprimit etj.

Kostimi i Planit do të rishikohet në përfundim të vitit 2027, për periudhën në vijim të kohëzgjatjes së këtij Plani Veprimi deri në vitin 2027.

Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 të Këshillit të Sigurimit të Organizatës së Kombeve të Bashkuara “Mbi gruan, paqen dhe sigurinë” 2023 – 2027, është hartuar nga një grup pune në të cilin u përfaqësuan institucionet qendrore pjesëmarrëse në zbatimin e këtij plani. Ky plan është një vazhdim i planit të mëparshëm, ndaj pjesa më e madhe e objektivave/masave/aktiviteteve janë përsëritje apo edhe vazhdim i parashikimeve të planit të mëparshëm.

Metodologjia i kostimit të këtij plani është ajo e kostove inkrementale, pra janë parashikuar vetëm kostot shtesë të nevojshme për zbatimin e tij. Përlllogaritjet u bazuan në:

- Metodologjinë e miratuar nga SASPAC
- Informacionin e përfshirë në planin e veprimit
- Diklutimet në grupin e punës
- Informacionin financiar të përfshirë në Programin Buxhetor Afatmesëm 2023-2027
- Informacionin e përfshirë në Strategjinë e Barazisë Gjinore

- Të dhëna të tjera në dispozicion.

Për shkak të ndryshimeve të fundit në sistemin e pagave në administratës shtetërore dhe pamundësisë së përcaktimit të gradave të specialistëve që do të përfshihen në zbatimin e këtij plani, procesi i kostimit është kryer duke aplikuar një tolerancë në ditët e punës së nevojshme apo numrit të specialistëve. Kjo metodologji do të mundësojë planifikimin e fondeve nga institucionet brenda tavaneve buxhetore.

Plani i Veprimit është parashikuar të zbatohet në 5 vite, duke filluar nga viti 2023 deri në vitin 2027. Duke qenë se pjesa më e madhe e masave përsëriten në të treja vitet, si dhe për faktin se asistencë teknike e nevojshme është thujse e gjitha e përqendruar në ofrimin e trajnimeve, organizimin e takimeve apo konferencave, për të pasur mundësinë e sigurimit të fondeve të mjaftueshme, janë parashikuar për të gjitha vitet e Planit.

Duke qenë se ky Plan bazohet edhe në Strategjinë e Barazisë Gjinore, disa prej masave, kryesisht ato të Qëllimit 5, janë parashikuar edhe në këtë strategji. Për të shmangur kostimin e dyfishtë dhe pamundësinë e buxhetimit, këto masa janë konsideruar me kosto 0.

Po ashtu, masat e parashikuara në Qëllimin I (Pjesëmarrja: Rritja e pjesëmarrjes së grave në pozicione drejtuese dhe në proceset vendimmarrëse duke forcuar rolin dhe lidhësinë e grave në të gjitha fushat që lidhen me paqen e sigurinë), ka kosto 0, pasi të gjitha masat e parashikuara në këtë qëllim kanë të bëjnë me aktivitetin rutinë të institucioneve, siç është përzgjedhja e kandidatëve në bazë të parimeve të barazisë gjinore.

Qëllimi II, III dhe IV janë ato që kanë kostot më të larta, pasi kanë të bëjnë me masat që duhen marrë për rritjen e ndërgjegjësimit apo kapaciteteve të administratës publike, lidhur me çështjet e pabarazive gjinore që hasen në konflikte/lufta. Edhe në këto qëllime, ka masa të cilat janë parashikuar në plane të tjera veprimi, si psh ai i CVE apo i asistencës ndaj të kthyerve. Për këtë arsye nuk janë kostuar për të shmangur kostimin e dyfishtë dhe pamundësinë e buxhetimit.

Duke qenë se të gjitha aktivitetet do të kryhen nga struktura aktuale, pra nuk ka nevojë për ngritjen e strukturave të reja, apo investimeve, kostot kanë të bëjnë me:

- pagat dhe sigurimet për stafet aktuale
- trajnime
- takime
- asistencë teknike.

Aktivitetet që kanë të bëjnë me trajnimet, takimet dhe asistencë teknike në përgjithësi pritet të financohen nga donatorë. Pavarësisht se nuk ka një angazhim konkret nga asnjë donator, duke pasur parasysh bashkëpunimin e deritanishëm si dhe interesin e shprehur sidomos nga BE, UN Women dhe Prezenca e OSBEsë në Shqipëri, hendeku i financimit të këtij plani është planifikuar të jetë vetëm 16% për çdo vit. Më poshtë jepet një përmbledhje e të dhënave financiare për çdo vit:

Viti	Paga dhe sigurime	Kosto korrente	Investime	Totali i kostove	Nga buxheti i shtetit	Donatore të tjerë	Hendeku i financimit	Perqindja e hendeku
2023	9,536,921	15,914,000	-	25,450,921	9,536,921	11,849,000	4,065,000	16%
2024	9,536,921	15,914,000	-	25,450,921	9,536,921	11,849,000	4,065,000	16%

2025	9,536,921	15,914,000	-	25,450,921	9,536,921	11,849,000	4,065,000	16%
2026	9,536,921	15,914,000	-	25,450,921	9,536,921	11,849,000	4,065,000	16%
2027	9,536,921	15,914,000	-	25,450,921	9,536,921	11,849,000	4,065,000	16%

Plani i Veprimit është parashikuar të zbatohet në 5 vite, duke filluar nga viti 2023 deri në vitin 2027. Duke qenë se pjesa më e madhe e masave përsëriten në të treja vitet, si dhe për faktin se asistencat teknike e nevojshme është thujse e gjitha e fokusuar në ofrimin e trajnimeve, organizimin e takimeve apo konferencave, për të pasur mundësinë e sigurimit të fondeve të mjaftueshme, janë parashikuar për të treja vitet e Planit.

PROPOZUESI

OGERTA MANASTIRLIU

MINISTËR